

Lokaal eigendom, wat is dat?

In het debat over de Energietransitie, de overgang van fossiele energie naar duurzame energie, wordt vaak gesproken over lokaal eigendom. Maar wat is dat eigenlijk? Het privaat eigendom is welbekend. Je koopt iets van een verkoper en daarna is het van jou. De boodschappen, een fiets of auto, je huis. Als je betaald hebt is het jouw eigendom en van niemand anders. Ook als je iets huurt is het gebruik exclusief voor jou.

Er is ook publiek eigendom. Wegen, pleinen, watergangen, openbare verlichting is publiek bezit. Het beheer ligt bij de overheid die het beheer, onderhoud en vernieuwing financiert met belastinggeld. Elektriciteit, warmte, water, gas, zijn tegenwoordig ook privaat eigendom. Grote bedrijven, vaak multinationals hebben zich het bezit van de deze primaire levensbehoeften in de loop van decennia toegeëigend. De laatste grote verkoop is Eneco aan het Japanse Mitsubishi in 2019.

Als in 2021 de energietransitie zijn beslag vindt in de politieke besluitvorming over de RES 1.0 zullen de commerciële ontwikkelaars en energiebedrijven investeren in deze nieuwe vormen van energieopwekking. Immers, het aanleggen en exploiteren van windturbines of zonnevelden vergt veel investeringen. In het klimaatakkoord en de daaropvolgende klimaatwet en klimaatplannen is opgenomen dat deze nieuwe duurzame energie voor minstens 50% in eigendom is van de burgers. Burgers worden privaatrechtelijk mede-eigenaar van een windmolen of zonneveld. Maar hoe regel je dat?

In de eerste plaats moeten de lokale overheden publiekrechtelijk vastleggen dat zij pas meewerken aan een plan voor duurzame opwek als het uitgangspunt van minimaal 50% lokaal eigendom is geregeld door de initiatiefnemer. Dat kan in een raadsbesluit. In de tweede plaats moet er een lokale organisatie zijn die dat voor de burgers privaatrechtelijk gaat uitvoeren. In de meeste gevallen zijn dat de lokale energie coöperaties waarvan er inmiddels in Nederland al ongeveer 700 zijn en waarvan u als burger lid kunt worden.

Waarom is dit onderwerp nu actueel? De gemeenteraden stellen 1 juli 2021 de Regionale Energie strategieën (RES) 1.0 vast. Daarin regelen zij hoe en waar opwekking van duurzame energie gaat plaatsvinden. In de RES moet, naar mijn mening, worden vastgelegd dat 50% lokaal eigendom een eis is. Het gaat over eerlijke verdeling van lasten en lusten. Wordt dit niet vastgelegd dan zullen de lusten naar de grote commerciële ontwikkelaars gaan en blijft de burger achter met de lasten.

Jan Bouwens (vz Energie coöperatie Bodegraven-Reeuwijk)